

Μ. Καγιάφα – Φ. Πέππα

Εργαστήριο : «ΤΠΠΛ – συζητώντας για το μέλλον της βιομηχανικής μας κληρονομιάς»

Το Τεχνολογικό και Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου αποτελεί ένα μοναδικό στην Ελλάδα χώρο βιομηχανικής κληρονομιάς, ο οποίος αφού απώλεσε τη βιομηχανική του υπόσταση στα τέλη της δεκαετίας του 1980, διασώθηκε τελικά με την παρέμβαση του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, το οποίο και το διαχειρίζεται. Το κτηριακό δυναμικό του χώρου αποτελείται από ένα σύνολο 41 κτηρίων, ενώ για τις ανάγκες του ΤΠΠΛ κατασκευάστηκαν και μερικά νέα κτίρια διακριτά ως προς το υλικό δόμησης τους από τα υπάρχοντα ιστορικής σημασίας κτήρια. Το αποκατεστημένο μέρος του πάρκου έχει κηρυχτεί διατηρητέο μνημείο.

Το ΤΠΠΛ ξεκίνησε φιλόδοξα, με ένα εκτεταμένο πρόγραμμα αποκατάστασης των ρυπασμένων εδαφών και των κτηρίων του, βασιζόμενο σε χρηματοδοτήσεις κρατικές και ευρωπαϊκές. Σύμφωνα με το σκεπτικό των εμπνευστών του ΤΠΠΛ, το πάρκο, εκτός από έναν εμφανή και αυτονόητο πολιτιστικό ρόλο, είχε ως στόχο να δώσει βάρος στην φιλοξενία και ενίσχυση καινοτόμων επιχειρήσεων, εστιάζοντας περισσότερο στο επίθετο 'τεχνολογικό' του τίτλου του. Ο αρχικός σχεδιασμός έφερε καρπούς που όμως στις μέρες μας αυτοί διακυβεύονται εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.

Στον καιρό της κρίσης, λοιπόν, μήπως η διάσωση και συντήρηση των βιομηχανικών χώρων είναι μια πολυτέλεια; Μήπως το οικονομικό κόστος των αποκαταστάσεων αυτών είναι δυσβάστακτο για ένα κράτος που παραπαίει και έχει να καλύψει άλλες πιεστικότερες ανάγκες; Και μήπως η συντήρηση τους από ιδιώτες οδηγεί σε εμπορευματοποίηση του τύπου των θεματικών πάρκων; Από την άλλη μεριά, η βιομηχανική κληρονομιά διασώζεται για να διασώσει τη συλλογική ιστορική μνήμη ενός τόπου, καθώς αποτελεί την ταυτότητα του, προσδιορίζει αυτόν και τους κατοίκους του. Επίσης, τα βιομηχανικά κτήρια, που είναι συχνά αξιόλογα οικοδομήματα, αποκτώντας νέες χρήσεις συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη μιας, συνήθως υποβαθμισμένης, περιοχής. Τέλος, μήπως μια συμβιβαστική πρόταση που διασώζει επιλεκτικά κάποια κτήρια με ξεχωριστό αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον και όχι το σύνολο μιας βιομηχανίας είναι η ορθότερη προοπτική;

Στο εργαστήριο αυτό σκοπεύουμε να ασχοληθούμε με τα παραπάνω ζητήματα, που αφορούν ένα ιδιαίτερο ανθρωπογενές περιβάλλον όπως είναι το βιομηχανικό, εφαρμόζοντας δυο εκπαιδευτικές τεχνικές, τη μελέτη πεδίου και το debate. Συνεπώς, αρχικά οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί, αφού χωριστούν σε ομάδες και λάβουν κάποιες αρχικές πληροφορίες για την ιστορία του ΤΠΠΛ, θα ανακαλύψουν τα χαρακτηριστικά του πάρκου με τη βοήθεια δομημένων φύλλων εργασίας και περιδιαβαίνοντας το πάρκο. Στη συνέχεια, με βάση τις παρατηρήσεις τους και κάποιο συμπληρωματικό υλικό, θα αναπτύξουν επιχειρήματα αντιπαραβάλλοντας δυο αντιθετικές απόψεις σε σχέση με την ανάγκη ή όχι διατήρησης των μνημείων της βιομηχανικής κληρονομιάς. Στόχος του debate είναι η ανάπτυξη επιχειρηματολογίας υπέρ ή κατά, η κόσμια αντιπαράθεση, ο σεβασμός στην αντίθετη άποψη, ο προβληματισμός και ο τελικός συγκερασμός ιδεών και απόψεων.